

..... „Prawdziwie wartościowym pracownikiem jest ten, kto się całe życie uczy, kto się przez całe życie w pracy i przy pracy kształci z własnej woli, dlatego, że inaczej wartości swojej pracy zrozumieć nie może”

Maria Grzegorzewska

Profesor Jan Pańczyk
(1937 – 2007)

Profesor Jan Pańczyk zasłużony pedagog specjalny urodził się 13 czerwca 1937 roku. mając 27 lat obronił pracę magisterską (1964) pt.: *Próba charakterystyki grupy debilów w wieku 14–19 lat przejawiających zainteresowania sportowe* – w Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Stopień doktora uzyskał w 1974 roku, a dysertacja miała tytuł: *Rozwój i sprawność fizyczna dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim*.

W tym samym roku dr Jan Pańczyk rozpoczął pracę w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej (PIPS/WSPS/APS) im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, gdzie zajmował stanowisko adiunkta (1974–1983), a następnie docenta w Wyższej Szkole Pedagogiki Specjalnej (1983–1990). W tym samym okresie (1985–1990) pracował na Uniwersytecie Łódzkim, gdzie uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1992 roku otrzymał tytuł profesora zwyczajnego.

W okresie 1974–1980 był jednocześnie adiunktem w Oddziale Instytutu Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych w Warszawie. Kierował Resortowym Programem Badań Podstawowych nr III. 32. Rewalidacja osób odchylonych od normy w Polsce (1986 – 1990).

W ciągu tych lat (1974–2000) opublikował 41 prac zwartych w tym 11 autorskich, 2 współautorskie i 28 jako redaktor naukowy oraz 70 artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych, a także doniesień naukowych.

Nic dziwnego, że dorobek naukowy i wiedza zapewniły mu uznanie i poważanie, czego wyrazem było angażowanie Profesora w licznych uczelniach jak: Uniwersytet Łódzki (1985 – 2004), Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (2000 – 2003), Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (2003–2007), Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie (2002–2003 i 2004–2007), we Wszechnicy Polskiej – Szkole Wyższej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie (2004–2007).

Ponadto kierował Podyplomowym Studium Pedagogiki Korekcyjnej w WSPS od 1994 roku. Podyplomowym Studium Pedagogiki Specjalnej oraz Podyplomowym Studium Logopedycznym w Uniwersytecie Łódzkim (od 1992).

Ogólnie biorąc prof. J. Pańczykowi przypisuje się cztery poważne osiągnięcia.

Po pierwsze przez 16 lat był redaktorem wydawnictwa w WSPS. Pierwszy „Zeszyt” pod jego redakcją wyszedł w 1988 roku, a w rok później następny. Zeszyty te miały charakter naukowy, a tytuł ich to: Z zagadnień oligofrenopedagogiki. Zawierały one prace teoretyków i praktyków upowszechniających wiedzę o upośledzonych umysłowo.

Po drugie kontynuując pracę doc. K. Kirejczyka nad Leksykonem Pedagogiki Specjalnej doprowadził do jego wydania w 1991 roku jako Studium terminologicznego obejmującego 342 hasła (terminy) z zakresu pedagogiki specjalnej i nauk pokrewnych. Był to pierwszy słownik pedagogiki specjalnej, którego do dziś nie rozszerzono.

Po trzecie z inicjatywy profesora Pańczyka rozpoczęto wydawanie Rocznika Pedagogiki Specjalnej (1990), którego celem było prezentowanie prac naukowych dotyczących problematyki niepełnosprawności. Każdy tom obejmował dwie części: przeglądową i empiryczną. Część przeglądowa zawierała różnorodne problemy występujące w pedagogice specjalnej jako nauce. W części drugiej empirycznej prezentowane były objaśnienia badań dotyczące różnych zagadnień subdyscyplin pedagogiki specjalnej. Zakończeniem roczników były recenzje, sprawozdania i kronika ważniejszych wydarzeń.

W latach 1990–2002 zostało opublikowanych 13 tomów, z czego 11 pod redakcją Profesora Jana Pańczyka.

Po czwarte Profesor podejmował działania na rzecz rozwoju polskiej pedagogiki specjalnej oraz integracji środowiska pedagogów specjalnych. W tym celu organizował w latach 1983 – 1989 konferencje w ramach Seminarium Współczesnych Problemów Pedagogiki Specjalnej oraz od 2000 roku spotkania Forum Pedagogów Specjalnych XXI wieku.

Działania te były prowadzone na wzór „Szkoły Elity Kadrowej” prof. K. Kirejczyka, która stanowiła wymianę doświadczeń i konfrontację teorii z praktyką. A systematyczne spotkania były kuźnią myśli i refleksji pedagogicznej.

Nie ma przesady w stwierdzeniu, że miejsce w historii i rozwoju pedagogiki specjalnej zapewniły Profesorowi przede wszystkim jego szeroka wiedza, działania naukowe i praktyczne. Przyczyniły się do tego jego publikacje, a także umiejętności integrowania pedagogów specjalnych w realizacji wokół istotnych zadań na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Na koniec wypada podkreślić jego wizję w zakresie wychowania fizycznego i sportu dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.

Profesor J. Pańczyk twierdził, że wychowanie fizyczne i sport pełnią w życiu osób z niepełnosprawnością intelektualną funkcję rehabilitacyjną, polegającą na zintegrowaniu oddziaływań usprawniających i korygujących. Przy czym zaznaczał, że ćwiczenia ruchowe kształcąc sprawność fizyczną, mają także wpływ na rozwój funkcji psychofizycznych.

Teza ta stała się już faktem i jest maksymalnie rozwijana, a także wdrażana w całej Europie i wielu krajach świata.

Z upływem lat zacierać się będzie Jego obraz w naszych wspomnieniach. Ale pozostanie świadomość, że potrafił łączyć praktykę pedagogiczną z nauką akademicką, jak również podkreślał rolę i znaczenie wychowania fizycznego i sportu w rozwoju osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Opracowała:

dr Marianna Marek-Ruka

Zakład Edukacji i Rehabilitacji Osób

z Niepełnosprawnością Intelektualną